

AZ EMBER KÜZD

A Keleti- és a Fekete-tenger közti víziút

Öt éve építették meg a Keleti-tengert és a Fekete-tengert összekötő víziút legfontosabb részét a Dnyeper-gát befejezésével. Ezt az utat nagy hajók is használhatják. Évtizedek óta beszélnek a nyilvánosság előtt erről az útról és már a háború alatt is, különösen német részről történtek vizsgálatok ebben az irányban. Hogy ez az út megfelel-e a német várakozásnak, s sikerül-e a két tenger vidéke között összeköttetést teremteni, mindenesetre több mint kérdéses. A német kereskedelemnek a Fekete-tengerhez a legjobb és legolcsóbb útja mindig Gibraltáron keresztül vezetett. Ezzel szemben e belső víziutat a Keleti- és a Fekete-tenger közt Oroszország belső részei, különösen a fában gazdag Fehér-Oroszország teszi nagyon fontossá. Kiseb hajóknak már több összeköttetésük van a Dnyeper-vidék és a Keleti-tenger közt, mégpedig a Király-csatorna a Visztulához, az Oginski-csatorna a Memelhez és a Berezina-csatorna a Dvinához. Eltekintve attól, hogy e csatornáknak kis méreteik miatt és mert részben rossz állapotban vannak, gazdaságilag nincs jelentőségük, az általuk megnyitott utat csaknem teljesen elhanyagolták. A Dnyeper-utat a folyó nagy sebessége megtöri s így faúsztatásra nem alkalmas. Tehát a Dnyeperen nem lehet közvetlenül a Fekete-tengerhez jutni, hanem a Zaporozszenél át kell rakodni, ami az utat megfosztja értékétől.

A dnjeprostromi hatalmas erőművekkel most elérték a Dnyeper teljes hajózhatóságát. Az erőműnél a nagy folyamot egy 760 méter hosszú gáttal 37 méternyire felduzzasztották, s ezzel a folyamsebesség egyszerűen eltűnt. A duzzasztást a nagyméretű zsilipek legyőzik. Legalább 2000 tonnás hajók közlekedhetnek a zsilipek segítségével a Visztulától vagy a Memeltől a Fekete-tengerig. A zsilipek mellett nagy kikötő is épült, s hatalmas ipartelepek létesültek; így a duzzasztók elektromos erőit s a folyam hajózható-

ságát ki lehet használni. A dnjeprostromi erőmű már kész van, 1932 május elsején helyezték üzembe.

Hogy ezt az utat minél jobban kihasználja, Oroszország ötéves tervében a Berezina-csatorna kiépítését is tervbevette. Ezzel Fehér-Oroszországot akarja gazdaságilag emelni. Lengyelország a maga részéről már éveket ezelőtt lényegesen megjavította a Király csatornát s ennek további kiépítését víziúttervezőbe fölvette. Danzigra és Königsbergre már most is bizonyos jelentősége van a Dnyeperen meginduló vízösszeköttetésnek, mert a danzigi és königsbergi hajógyárak gőzösöket építettek a Dnyeperre. A hajók aztán a csatornákon jutnak el — ugyan még mindig nem a Fekete-tengerhez, hanem csak a folyam sebességéig s így csak a Közép- és Felső-Dnyeperen használhatók.

Az óriáskukorica

Illinois állam El Paso városában lakik Pfister Lester. Ez a derék amerikai 6 évvel ezelőtt szegényebb volt a maga kis tanyájával, mint akármelyik szomszédja. Végül már magakészítette báránypőrékben járt és már cipőre sem tellett neki, úgyhogy régi cipője likait hánccsal tömte be. 32.000 dollár adósága volt, — több, mint amennyit a birtoka ért, — hozzá egy felesége és hat gyermeke. És az elmúlt évben ez a Pfister Lester 400 ezer dollárt zsebelt be. Nem a főnyereményt ütötte meg, hanem komoly, szívós, hihetetlen munkával növénynevelésre adta magát és sikerült a most ismert kukoricánál kétszer nagyobb csöves-kukoricát termelnie. Azelőtt boldog volt, ha tanyájából 2000 dollárt ki tudott hozni. Birtoka azonban sokáig még ennyit sem hozott. 1929-ben össztermése 4 cső kukorica volt, a többi annyit sem ért, hogy learassa.

Szerencséje ott kezdődött, mikor egy barátjával a kukoricatermelés tudományáról kezdett társalogni; akkor tűzte ki azt a célt, hogy megnevelje a kukorica-

fajtát, hogy többet termelhesen. Kicsiben kezdte. Először 388 cső kukoricát vetett el, és hogy elrejtse kísérleteit szomszédjai szeme elől, egy kerítés mentén ültette el. Amikor a csövek már nőni kezdtek, papírzacskóba kötötte őket. A zacskóban talált hímporral ugyanannak a növénynek a magjait termékenyítette. Ezzel a beltenyészéssel, vagy beltermeléssel rendkívül sok nyomorék, rossz növényt tudott termelni. Mindenesetre azonban akadt a 388 cső után 155 új cső, amely normális volt. Ezeket újból elültette. Ezt ismételte éveken át és a 388 cső kukoricából, amellyel kísérleteit megkezdte, már csak négy normális cső lett, a többi elpusztult vagy elkorcsosodott. Ezzel a négy cső kukoricával kezdte azután a fölépítést. Ötévi beltenyészés után ezeket az ellenálló magvakból szerzett újabb csöveket más fajtákkal keresztelte. Három sorba ültette a maga kukoricáját. A középső sor a saját kísérleti sora volt, a két külső pedig két idegen fajta. A középső sorból a női növényeket kivágta, úgyhogy a termékenyítés csak a szomszédos sorokból történhetett. Az első év keresztzése jól sikerült, a csövek sűrűk és nagyok lettek. A következő évben, 1931-ben az állami kísérleti állomásoktól a legjobb magvakat hozta magának a további keresztzésekhez és ezentúl már rohamosan fejlődtek csövei.

A hatévi kísérlet alatt Pfister úr minden más dolgot elhanyagolt. Szomszédai természetesen bolondnak nyilvánították, mert bolond az, aki papírzacskókat tesz a kukorica fölé, különösen akkor, amikor semmi pénze nincs és a legutolsó seretéit is el kellett adnia, hogy további zacskókat vehessen. Összesen több, mint százezer pergamenzacskót használt fel, mert hiszen csak olyanokat használhatott, amelyeket az eső nem tehetett tönkre és több mint 50 ezer termékenyítést végzett el sajátkezűleg. Görcsösen ragaszkodott rögeszméjéhez, és amikor 1933-ban az első 225 akó kukoricát tehette granáriumába, már csodájára jártak, mert ilyen nagyszemű kukoricát még sohasem látott senki. Nemsokára jöttek a többi farmerek is, hogy segítsenek neki és már 1935-ben 35 ezer dollárt kapott. Ma pedig 600 holdas farmja tehermentes és több mint 800 holdat bérel.

Jelenleg Indiana, Ohio és más amerikai államokban is termelik a Pfister-féle óriási kukoricát és számítása szerint a jövő évben, 1939-ben már a termelők 10 millió dollárral többet fognak kapni kukoricájukért, mint eddig kaptak.

A házinyúl mint országos csapás

Köztudomású, hogy Ausztrália évtizedek óta küzd a házinyulak ellen megszámlálhatatlan mérföld hosszú, mélyen beásott acél-, illetőleg drótkerítéssel.

Nemcsak Ausztráliában ismerik ezt a csapást, hanem Kaliforniában is, ahol 25 évi súlyos munkába került, amíg a kb. 60 év előtt behurcolt házinyulak sokmillió tömegét kipusztították és visszaszorították a Mohave-sivatagba.

A mult évszázad második felében Új-Dél-Wales tartományban néhány házinyulak bocsátottak szabadon. Az éghajlat és a talajviszonyok rendkívül kedvezőek. Allítólag egy házinyúl házaspár utódai öt év alatt négymillió állatra szaporodnak. 1878-ban, tehát három évvel a házinyúl meghonosítása után már 12 millióra becsülték a nyulak számát. Erre az eddig virágzó birkatenyésztés visszaesett, mert a szorgalmas rágcásalók megtették a birkák elől az ennalót. A nagy vadászatok semmit sem értek. A húst és a bőroket nem tudták értékesíteni, s így eléggé költséges volt a vadászat. Már 1900 körül egész Ausztráliában elterjedt a házinyúl.

Kezdetben az említett drótháló $\frac{1}{2}$ méter mélységben és körülbelül egy-két méter magasságban húzták meg. Azután azt a területet, amelyet így dróthálóval elkerítettek, teljesen megtisztították a nyulaktól. Azonban a nyulak élelmeseinek bizonyultak: hihetetlen mélységben átásták magukat a kerítések alatt. Még ma is probléma a házinyulak kérdése.

Tífuszbacillussal is próbálták elpusztítani őket, s vagonszámra gyártották a tífuszbacillussal fertőzött kukoricacsöveket. Azonban a tífuszkultúrák csak néhány óra hosszat élnek a szabadban és így nem csoda, ha újból a házinyulak bizonyultak erősebbeknek. A kormány erre különös bacillus-autókat készített, amelyek éjjel-nappal járkálnak az országban és terjesztik veszedelmes tartalmukat. Mivel ez sem bizonyult hatásosnak, újabban már bacillus-repülőgépeket építenek s ezekkel fognak kísérletezni.

Van azonban a házinyúl-csapásnak gazdasági haszna is. Új-Dél-Walesből évente több, mint $\frac{1}{2}$ millió láda fagyaszott nyúlhúst küldenek Angliába. Ez a mennyiség egyenlő 13 és fél millió nyúlal. Viktória államban három millió, Új-Dél-Walesben 15 millió nyulbórt készítenek ki évente. És e szinte csillagászati számok ellenére nem igen érzik a nyulak csökkenését és a csapás enyhülését.

N. L.